

DEN STORE KAMP OM DINE DATA

Stater og virksomheder indsamler mere information om os end nogensinde før. Samtidig kæmper en voksende gruppe internetaktivister for, at borgerne genvinder magten over deres personlige oplysninger.

Christian Panton kigger op og vinker, hver gang han kører ad motorvejen til og fra Aamager. Her hænger en af politiets nummerpladescannere, der fotograferer samtlige forbigående biler og gemmer bilpladerne i en database. Det er en af den slags scannere, som regeringen arbejder på at få flere af.

“Det er en lille hilsen til dem bare for at sige, at jeg godt ved, hvor de er henne, og hvad de laver”, siger Christian Panton, der har en ph.d. i geofysik.

Panton kalder sig selv for “passioneret internetaktivist” og har gennem årene udfordret autoriteterne på forskellig vis. Han har hacket Rejsekortet for at udstille dets sikkerhedshuller, og han har programmeret sit eget loginsystem til NemID, fordi han opdagede, at det officielle system scannede hans computer unødigt. Og så bruger han flittigt sin ret til aktindsigt og indsigt i persondata. For nylig har han bedt Datatilsynet om at undersøge, om politiet behandler hans personlige data korrekt. En freldig, men tydelig protest.

“Nummerpladescannere er en genial teknologi, hvis man bruger den til at lede efter helt bestemte biler, fx stjålede nummerplader. Det er den passive masseovervågning, som bliver mere og mere udbredt, der provokerer mig. Det er vammelt, når man bare indsamler enorme mængder data om borgerne uden grund. Hvorfor kan vi ikke få lov til at være i det her samfund uden at skulle registreres af staten overalt?” spørger Panton.

Han er en af stadig flere aktivister, der kæmper for mere privatliv, mindre overvågning og retten til indflydelse på den måde, virksomheder og staten udnytter vores personlige oplysninger på.

“Der er en stigende bevidsthed om det problematiske i, at der indsamles mere data om os end nogensinde før i historien. Det er en bevægelse, der minder om dem, man også har set inden for miljø og fødevarer - måske særligt blandt unge, der i højere grad begynder at beskytte sig selv digitalt”, siger seniorforsker Rikke Frank Jørgensen, der ved Institut for Menneskerettigheder forsker i, hvordan den teknologiske udvikling påvirker retten til ytringsfrihed og privatliv.

For eksempel har juristen Rasmus Malver indsamlet over 680.000 kroner, der skal bruges til at trække justitsminister Søren Pape Poulsen i retten for ulovlig overvågning af borgerne via teleselskabernes logning - en metode, som blev introduceret med antiterrorpakken efter 11. september 2001.

Kampen for at sikre vores personlige data er vigtig, fordi den handler om menneskeretten til privatliv, mener Rikke Frank Jørgensen.

“Det handler om at beskytte menneskers private sfære, typisk over for en stat, som er mere magtfuld end de enkelte individer. På samme måde som staten ikke har ret til at tvangsvaccinere dig eller gå ind i din bolig uden grund, kan den heller ikke bare indsamle og bruge alverdens oplysninger om dig”, siger hun.

Det er ikke nok at sige ja eller nej

Selv om internetaktivisterne har fået et vigtigt kort på hånden med den nye europæiske persondataforordning, er der stadig lang vej igen. Det mener ph.d. Mads Schaarup Andersen, som har forsket i, hvordan man får privacy til at fungere for brugerne.

“Samtykke bliver af mange set som den hellige gral til at give brugerne mere magt. Det kender vi for eksempel fra mobilen, hvor vi skal give apps tilladelse til at bruge kame-

NYT DATAETISK RÅD

Regeringen vil nu oprette Dataetisk Råd, “der bl.a. skal give anbefalinger om dataetiske spørgsmål og dilemmaer og bidrage til samfundsdebatten”, skriver regeringen.dk.

Akademikerne er glade for tiltaget. Hovedorganisationen ønsker, at det dataetiske råd skal sikre følgende:

Der foretages en dataetisk konsekvensanalyse af ny lovgivning.

Beskyttelse af medarbejderne i forhold til de etiske konsekvenser, som udvikling, implementering og brug af data kan have.

Der stilles krav om bestræbelse på neutralitet ved brugen af AI.

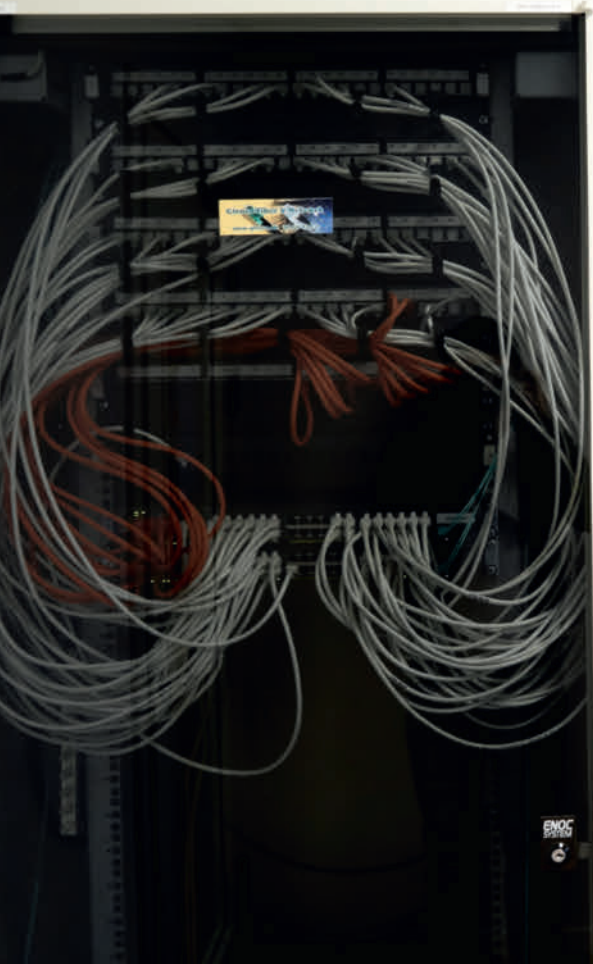
Der stilles krav om, at der er en tydelig deklaration til brugerne, når de interagerer med robotter, fx telefonassistenter.

Der stilles krav om transparens for både offentlige og private virksomheder ved brug af AI og algoritmer.

Dataetik kommer på skoleskemaet i både folkeskolen og gymnasiet.

“Mine aktivistiske projekter skal ikke fylde for meget. Det er lidt som at have en hamster. Den skal fodres en gang imellem, men det er relativt hurtigt klaret. Det er ikke en stor granddanois, der skal gå ture mange gange om ugen”, siger internetaktivist og ph.d. i geofysik Christian Panton.

4 VÆRKTØJER

til digitalt selvforsvar

1. **DuckDuckGo** er en søgemaskine, der i modsætning til Google ikke gemmer eller deler oplysninger om brugerne.
2. **Signal** er en messengerapp til telefonen, som sender krypterede beskeder, der i modsætning til sms'er og almindelige e-mails ikke kan læses af andre end modtagerne.
3. **ProtonMail** er et krypteret og open source-e-mailsystem udviklet ved forskningscenteret CERN.
4. **Internetbrowseren Tor** krypterer din internettrafik og leder den gennem et verdensomspændende netværk af servere, så din færden ikke kan spores tilbage til din egen IP-adresse.

» raet eller gps. Tanken er, at så længe vi giver brugerne mulighed for at sige ja eller nej, så vil de også tage fornuftige beslutninger. Men det viser sig - og det er der klart belæg for i forskningen - at der er så mange valg i dag, at det er praktisk umuligt fornuftigt at tage stilling til det hele”, siger Mads Schaarup Andersen, der i dag arbejder for Alexandra Institut, en almenyttig virksomhed, som hjælper virksomheder med at anvende ny it-forskning og -teknologi.

Mads Schaarup Andersen har derfor selv været med til at udbrede den globale bevægelse The MyData Alliance, hvis mål er at give enkeltpersoner mere indflydelse på data, der bliver indsamlet om dem. Men også den tilgang har sine svagheder, pointerer han.

“Der er store muligheder i at afsøge, hvordan brugerne får mere indflydelse på deres data. Men risikoen ved at give magten tilbage til brugerne er, at man får flyttet hele byrden over på det enkelte individ”, siger Mads Schaarup Andersen.

Med andre ord er det kun dem, der har tid og overskud til at håndtere det, som får fordelene.

“Så ender man med at generere en masse muligheder for de i for-

vejen ressourcestærke - og så får de, der allerede har magt, mere magt”, siger Mads Schaarup Andersen.

Privatlivet er vigtigt for demokratiet

Da politiet den 28. september i år jagtede en sort Volvo og spærrede Storebæltsbroen og Øresundsbroen for al trafik, fulgte Christian Panton med fra sin computer. Herfra kunne han se - langt før det blev skrevet i medierne - at Flyverhjemmeværnet holdt tæt øje med landsbyen Espe på Fyn. Det kunne han, fordi han har udviklet et computerprogram, der følger de spionfly, som ellers ikke optræder på officielle flytrafiksider, og som automatisk kan offentliggøre fly-

“Der er så mange, der render rundt og er sure over alt muligt uden at gøre noget ved det. Min filosofi er, at man kun kan ændre på noget, hvis man møder op”, siger Christian Panton.

“Jeg er lidt rainmany og kan se systemer og mønstre, og så er det klart, at sådan en operation, hvor man lukker broer ned, den interesserer mig”.

Christian Panton, aktivist

enes afgang på Twitter-profilen @hemmeligefly.

“Det er sådan noget, jeg synes er sjovt at sætte fokus på. Jeg er lidt rainmany og kan se systemer og mønstre og sådan, og så er det klart, at sådan en operation, hvor man lukker broer ned, den interesserer mig”, siger Christian Panton, der ganske bevidst bruger ordet aktivist om sig selv.

“Der er nogen, der siger: “Hey, den der aktivistlabel, det er ikke godt at sætte den på sig selv”. Men aktivisme er jo et spørgsmål om at gå ind i de vigtige diskussioner, om at gøre noget. Der er så mange, der render rundt og er sure over alt muligt uden at gøre noget ved det. Min filosofi er, at man kun kan ændre på noget, hvis man møder op”, siger Christian Panton.

Og det er nødvendigt at gøre noget, mener Rikke Frank Jørgensen fra Institut for Menneskerettigheder.

“Vi skal forbedre beskyttelsen af borgernes oplysninger. Det er helt afgørende, ikke bare for udviklingen af en god, digital markedsplads, som for brugerne kan have tillid til, men også for udviklingen af et åbent og velfungerende demokrati”, siger hun. ■